

JORDI BOLÒS / VÍCTOR HURTADO  
*L'ATLAS HISTÒRIC DE CATALUNYA*

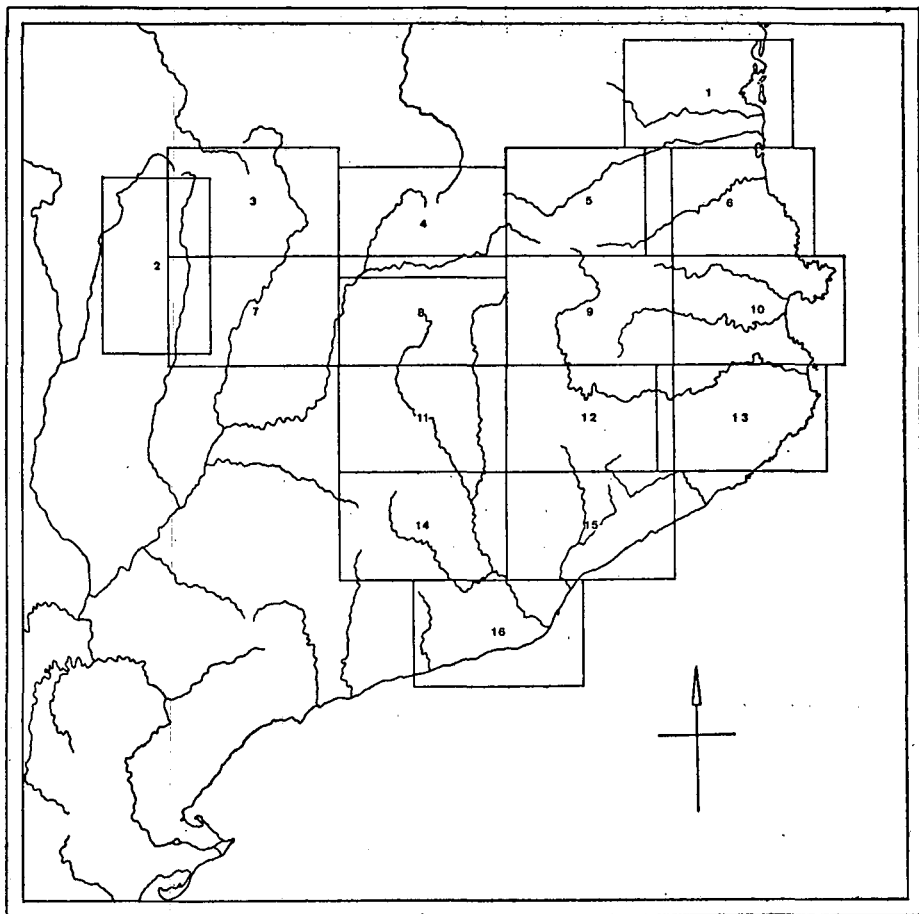
a) *El projecte*

Fa més d'un any que els signants d'aquestes ratlles treballen en la realització dels primers fulls d'un Atlas Històric de Catalunya que haurà de comprendre des del segle VIII fins a l'època moderna. El motiu que ha portat a projectar aquesta obra és la inexistència, en el dia d'avui, d'un atlas històric de caràcter general basat fonamentalment en la documentació, ja sigui publicada o inèdita.

El marc geogràfic de l'Atlas comprendrà el territori de les actuals trenta-set comarques governades per la Generalitat de Catalunya, de les cinc sota administració francesa, de les quatre sota administració aragonesa i del Principat d'Andorra. Hom ha dividit el territori esmentat en una sèrie de sectors rectangulars, cada un dels quals serà un dels mapes de l'Atlas. Hi haurà uns vint-i-cinc mapes diferents. Llurs mesures seran: 35×55 cm. Utilitzarem, en principi, l'escala 1:100.000. A part de la divisió espacial també ha calgut establir una divisió cronològica. El primer plec relligable de fulls —el volum I— anirà des de la segona meitat del segle VIII fins al 992, any de la mort del comte de Barcelona Borrell II.

b) *AHC I: anys 750-992*

Durant aquesta època la documentació conservada fa referència sobretot a la Catalunya Vella, la part del nostre país sota el domini dels comtes cristians. Aquesta limitació farà que en aquest primer volum només hi hagi setze mapes diferents a escala 1:100.000. Tots aquests mapes, al llur torn, es descompondran en dos fulls: A) un on s'indicaran els límits polítics i eclesiàstics i els de les grans propietats, i B) un altre on hi haurà les dades socio-econòmiques i també els topònims que són esmentats en els documents. Hom té la intenció que aquest recull toponímic, que després hom podrà trobar ordenat en un índex, resulti tan exhaustiu com sigui possible.



Divisió de la Catalunya Vella en setze zones, cada una de les quals serà compresa en un dels mapes a escala 1:100.000 que constituïran la base del primer volum de l'Atlas Històric de Catalunya. Això vol dir que hi haurà trenta-dos fulls a la dita escala, puix de cada un d'aquests setze mapes hi haurà d'haver un full polític-eclesiàstic i un altre d'econòmic i toponímic. A més a més hi haurà mapes generals de tot Catalunya i, quan calgui, mapes detallats d'alguna zona concreta.

c) *Mapa 9: Ripoll-Olot*

Aquest mapa, ja en procés de realització molt avançat, serà el primer que s'imprimirà. Comprèn una zona que va des de Castellar de N'Hug fins a Arge-laguer, des de Querals fins a Torelló i des de Ribelles fins a Sant Aniol de

Finestres. Els mapes que es publicaran immediatament després seran els de Berga-la Seu d'Urgell (núm. 8) i de Vic (núm. 12).

#### d) *Contingut*

A) Mapa polític i eclesiàstic. En primer lloc han de ressaltar dos conjunts de línies: les fronteres dels comtats i les dels límits dels bisbats. Després, en un segon nivell, hom podrà distinguir els límits de les parròquies i d'alguns termes de castells. Així mateix, s'indicarà l'existència de les propietats monàstiques, episcopals, senyoriales o bé comtals més importants. Cada castell o torre de guaita, cada parròquia o església, cada villa o vilar, o fins i tot algun mas o casa, tindrà un signe propi.

Tot això planteja molts problemes. En la mateixa documentació les afrontacions no sempre són fixes. Adhuc, durant aquest període, varien els mateixos límits dels comtats. Tanmateix, posant els signes d'interrogació o les variants que calgui, intentarem, tan com sigui possible, de reconstruir l'estructura política i eclesiàstica del país.

B) Mapa econòmic i toponímic. Sempre que sigui possible, intentarem de reflectir en un segon full altres aspectes sovint massa oblidats: els boscs, els conreus, les vies de comunicació, els molins, les rompudes, etc. Així mateix, amb la finalitat de descarregar de lletres el full polític-eclesiàstic, hi copiarem tota la toponímia. En aquest primer mapa comptem que hi hauran prop de 400 topònims anteriors a l'any 992. Entre parèntesis, al costat del nom, escriurem la primera data en la qual el lloc surt esmentat en els documents.

#### c) *Realització*

L'equip que treballa en la realització d'aquest Atlas és molt reduït. Caldrà, però, que hi col·labori molta gent. És indispensable l'ajut de les persones que coneixen en detall les diverses contrades del país, perquè localitzin molts topònims esmentats als documents, de mal trobar fins i tot als mapes, però encara no oblidats pas per tothom. Caldrà també obtenir facilitats per tal de poder buidar els documents que encara no s'han publicat. La intenció és de fer l'obra tant exhaustiva i precisa com sigui possible, amb el màxim de dades documentals i també amb el més gran nombre de llocs localitzats correctament.